

Україна у фокусі

18 – 24 лютого

2013 року

ЗМІСТ

<i>I. Огляд політичних подій за тиждень.....</i>	<i>3</i>
<i>II. Аналітична довідка.....</i>	<i>5</i>
<i>Політичні інституції і демократичні процеси.</i>	
<i>Розблокування Верховної Ради: всі на вихідні позиції.....</i>	<i>5</i>

I. Огляд політичних подій за тиждень

18
лютого

Апеляційний суд Чернігівської області залишив Юрія Луценка за ґратами, відмовивши захистові экс-міністра у достроковому звільненні за станом здоров'я. Як відомо, адвокати просили звільнити Юрія Луценка, посилаючись на хвороби, які з'явилися та загострилися у підзахисного через ув'язнення та неналежне лікування.

Верховна Рада і далі перебуває в облозі опозиціонерів. Вже два тижні депутати парламентських фракцій «Батьківщина», «Свобода» та УДАР блокують сесійну залу парламенту, вимагаючи впровадження персонального голосування народних депутатів і внесення відповідних змін до закону про регламент роботи Верховної Ради України.

19
лютого

Допит третього свідка у справі Євгена Щербаня, колишнього губернатора Донеччини – Володимира Щербаня, перенесли на 4 березня у зв'язку зі станом його здоров'я. Через хворобу свідка до Києва не доправили і Юлію Тимошенко, яка напередодні написала заяву, що хоче особисто бути присутньою на процесі.

20
лютого

У Генпрокуратури є достатньо доказів причетності Леоніда Кучми до замовлення вбивства журналіста Гонгадзе. Про це в ефірі радіостанції «Ехо Москви» повідомив перший заступник генпрокурора України Ренат Кузьмін. Поновлення справи він пояснив зміною кримінального законодавства. Адже за старим законодавством суд не визнав півки колишнього майора Держохорони Миколи Мельниченка як доказ і скасував постанову про порушення кримінальної справи проти Кучми. Відтепер Генпрокуратура почала розслідування заново.

21
лютого

Компроміс щодо засуджених Юлії Тимошенко та Юрія Луценка має бути знайдений найближчим часом. Про це сказав Віктор Янукович після тристоронньої зустрічі президентів України, Польщі та Словаччини, яка відбулася у Віслі і була присвячена підготовці до саміту Україна–ЄС. Віктор Янукович визнав, що це питання є болючим, але наголосив, що воно має вирішуватися в правовій площині.

Вищий спеціалізований суд визнав арешт Юрія Луценка незаконним. Про це повідомила представник Юрія Луценка в Європейському суді з прав людини Валентина Теличенко. Вона наголосила, що українські судді підтвердили рішення Європейського суду з прав людини.

22
лютого

Опозиція розблокувала роботу парламенту. Після тритижневої блокади Верховної Ради опозиція і більшість домовились і проголосували за зміни до регламенту про персональне голосування, а також резолюцію про європейські наміри України.

Відносини між Україною та ЄС у разі, якщо вони не підпишуть угоду про асоціацію, можуть бути заморожені. Про це на зустрічі президентів у Віслі Віктора Януковича попередив президент Словаччини Іван Гашпарович. Словацький колега запевнив, що він та польський лідер Броніслав Коморовський допоможуть Україні із виконанням вимог ЄС.

Віктор Янукович у прямому ефірі відповів на запитання журналістів і громадян у рамках телепроекту «Діалог з країною», який транслювався на семи загальнонаціональних телеканалах. Зокрема під час телефіру глава держави виступив за демонтаж відеокамер у лікарні, де перебуває засуджена экс-прем'єр-міністр України Юлія Тимошенко, і висловив переконання, що його мають почути в цьому питанні. Президент також повідомив, що коли завершаться всі судові розгляди, зокрема і касація, готовий розглядати питання ув'язнення Юрія Луценка.

Юлія Тимошенко більше не потребує лікування у стаціонарі. Такого висновку дійшла спеціальна комісія Міністерства охорони здоров'я, яка постановила, що всі рекомендації німецьких колег виконано й стан Тимошенко суттєво поліпшився.

23
лютого

Юлія Тимошенко припинила акцію громадянської непокорі, розпочату 8 січня. Про це повідомила Державна пенітенціарна служба. У палаті клініки «Укрзалізниці», де нині перебуває экс-прем'єр, прибрали усі камери спостереження.

II. Аналітична довідка

✓ Політичні інституції і демократичні процеси

РОЗБЛОКУВАННЯ ВЕРХОВНОЇ РАДИ: ВСІ НА ВИХІДНІ ПОЗИЦІЇ

22 лютого парламентська опозиція розблокувала президію Верховної Ради, дозволивши відновити роботу законодавчого органу та відкрити його чергову сесію. Того ж дня депутати ухвалили зміни до парламентського регламенту, згідно з якими у разі виявлення факту неособистого голосування головуючий на засіданні доручає вилучити картку відсутнього депутата та провести повторне голосування з цього питання. Крім того, парламент ухвалив заяву про євроінтеграційні прагнення України, в якій зобов'язався гарантувати виконання вимог, необхідних для укладення Угоди про асоціацію з Європейським Союзом. Після цього депутати закрили засідання і залишили пленарний зал до 5 березня.

Чому опозиція дозволила розблокувати парламентську президію? Хто виграв від такого розвитку подій? Чи забезпечать зміни до регламенту особисте голосування всіх депутатів?

Кінець блокади

Зважаючи на розвиток подій протягом третього тижня блокування Верховної Ради (ВР), відновлення роботи парламенту 22 лютого стало досить неочікуваним поворотом подій, адже ще за день до того депутат від Партії регіонів (ПР) Ярослав Сухий заявив, що керівництво його фракції розпустило депутатів до 5 березня. Можна відшукати кілька ймовірних факторів, які так чи інакше спонукали опозицію нарешті завершити блокаду президії парламенту.

З одного боку, представники ПР демонстрували крайню впертість у небажанні запроваджувати систему голосування «Рада-3», що не лише поставило б їх у скрутне становище стосовно необхідності регулярного збору всіх депутатів у сесійній залі, а й стало б іміджевою поразкою перед головним ініціатором цієї системи –

керівником опозиційної фракції «Батьківщина» Арсенієм Яценюком. Відповідно, за таких умов непоступливості опонента опозиційні парламентарі були змушені розглядати й інші способи забезпечення персонального голосування.

З іншого боку, навряд чи когонебудь задовольняла перспектива позачергових виборів до парламенту, які могли стати наслідком нездатності парламенту зібратися на пленарне засідання протягом 30 днів. Попри те, що представники і більшості, й меншості на словах демонстрували повну готовність до нових парламентських перегонів, ніхто з них, вочевидь, не горів бажанням вкладати велику кількість ресурсів у нові змагання за депутатські мандати менш ніж за півроку після чергових виборів 28 жовтня. Зрештою, навіть у

разі небажання президента достроково припиняти повноваження ВР блокування її роботи не могло тривати вічно – особливо у світлі того, що за час роботи нового парламенту його продуктивність і так була вкрай низькою.

Крім того, рішення опозиційних фракцій розблокувати роботу законодавчого органу було зумовлено й наближенням дати проведення саміту Україна–ЄС, який відбудеться 25 лютого. По-перше, опозиціонери,

ймовірно, виходили з того, що сам факт непрацюючого парламенту станом на день саміту додасть негативу до іміджу України в очах ЄС. По-друге, як виявилось, розблокування було необхідно і для того, аби ухвалити заяву про прихильність України до євроінтеграційного курсу, хоча в світлі поточного політичного розвитку її значущість для стосунків України з ЄС буде суто символічною.

Усі при своїх

Як показала поведінка основних політичних гравців, зобразити себе переможцями намагалися обидві сторони парламентського конфлікту. При цьому з боку правлячої команди найбільше дивідендів від розблокування роботи ВР намагався отримати Президент Віктор Янукович. З одного боку, відкриття сесії парламенту відбулося якраз у день проведення так званого «Діалогу з країною» глави держави, під час якої він повідомив про відновлення роботи ВР ще до офіційного ухвалення такого рішення. Цілком очевидно, що такий збіг у часі він використав для того, аби зобразити себе гарантом стабільності в державі, хоч участь президента у парламентських баталіях досі лишилася неясною. З іншого боку, під таким же соусом стабілізацію парламентської роботи, скоріше за все, буде подано й у ході спілкування з європейськими чиновниками 25 лютого. Утім, помітних дивідендів від цього президенту очікувати не варто, адже період, коли ЄС сприймав узгоджену роботу всієї владної машини в Україні як безперечний позитив, завершився ще в 2010 році.

Поза тим, підстави почувати себе задоволеною напередодні саміту Україна–ЄС може мати й опозиція. Дозволивши парламенту запрацювати й ухвалити заяву про відданість європейській інтеграції, опозиція де-факто зняла із себе усю відповідальність за проблеми у стосунках української сторони з європейською. Попри те, що такий акт «умивання рук» також є вельми символічним, 25 лютого і надалі українська влада не матиме навіть формальних підстав виправдовувати своє небажання виконувати рекомендації ЄС позірним саботажем опозиційних сил. Відповідно, вона має бути готовою до того, що всі списи з боку ЄС летітимуть у її бік.

Зрештою, головне питання, яке мало вирішити розблокування президії ВР – особисте голосування всіх депутатів – так і лишилося відкритим. Опозиції не вдалося домогтися впровадження системи «Рада-3», що було їх першочерговою вимогою. Натомість було знову ухвалено зміни до регламенту, які хоч і передбачають певний механізм відповідальності за порушення принципу особистого голосування

(чого не було у змінах до регламенту від 6 грудня 2012 року, які приймали з аналогічною метою), однак не гарантують дотримання цих норм з боку правлячої більшості. Відповідно, подальший розвиток боротьби проти «кнопкодавства» залежатиме від поведінки обох сторін.

З боку парламентської більшості головне питання полягає в тому, чи готова вона докладати зусиль для забезпечення особистої присутності всіх своїх депутатів у залі засідань. Якщо так, то у фракції ПР можуть назріти серйозні конфлікти, адже багато впливових депутатів-

бізнесменів будуть не в захваті від бажання свого формального керівництва змушувати їх регулярно відвідувати парламент. При цьому дуже важко спрогнозувати, чи наважиться в такому разі керівництво фракції позбавляти «прогульників» мандатів, адже може наткнутися на дуже серйозний опір. Якщо ж ПР і надалі намагатиметься обходити норми щодо персонального голосування, м'яч знов опиниться на території опозиції, яка буде змушена шукати нові шляхи боротьби з цим ганебним явищем.

Висновки

Таким чином, розблокування роботи Верховної Ради 22 лютого залишило вкрай неоднозначне враження і не дало відповіді на питання, чи будуть депутати правлячої більшості голосувати лише за себе. Попри те, що дивіденди від завершення парламентського конфлікту намагалися отримати обидві сторони, розстановка сил по його завершенні мало чим відрізнялася від періоду до його початку. Відповідно, з'ясувати, хто насправді виграв від розблокування парламенту і чи призведе воно до серйозних зрушень у питанні особистого голосування, доведеться вже після 5 березня.

«Україна у фокусі» – щотижневий інформаційно-аналітичний бюлетень Фонду «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва (<http://dif.org.ua>).

Аналітики фонду «ДІ»:

Ірина Бекешкіна

Марія Золкіна

Юлія Ільчук

Олексій Сидорчук

Головний редактор випуску: Ірина Філіпчук